

Postmüharibə dövründə 213 min 178 hektar ərazi minalardan təmizlənilib

Azərbaycanın işğaldan azad olunmuş torpaqları bu gün tək-cə bərpa-quruculuq işləri ilə deyil, həm də ermənilər tərəfindən basdırılmış milyonlarla minaların zərərsizləşdirilməsi ilə gündəmdədir. Qarşıda duran ən böyük hədəf – minalardan və partlamamış hərbi sursatlardan ərazilərin təmizlənməsi – insan həyatının qorunması, dayanıqlı inkişafın təmin olunması və Böyük Qayıdış proqramının sürətlənməsidir.

Beynəlxalq təşkilatların da etiraf etdiyi kimi, bu gün Azərbaycan əraziləri minalarla ən çox çirkləndirilmiş ölkələrdən birincisidir. Mütəxəssislərin ilkin hesablamalarına

görə, Ermənistan işğal dövründə torpaqlarımıza 1,5 milyondan artıq mina basdırıb. Ona görə də Azərbaycanın işğaldan azad edilmiş bir çox əraziləri mina və partlamamış hərbi sursatlarla çirklənmiş vəziyyətdədir. Həmin torpaqlarda bərpa-quruculuq işlərinə başlanması isə minatəmizləmə fəaliyyətini aktual və strateji əhəmiyyətli işə çevirib. Bu istiqamətdə Azərbaycan Respublikası Minatəmizləmə Agentliyi (ANAMA) mühüm vəzifəni – ərazilərin təhlükəsizliyinin təmin olunması və bu bölgənin dinc məqsədlərlə istifadəyə yararlı hala gətirilməsi missiyasını uğurla davam etdirir.

ANAMA-nın verdiyi məlumata görə, 2020-ci il noyabr ayının 10-dan 2025-ci il iyulun ayının 14-dək aparılan minatəmizləmə əməliyyatları nəticəsində işğaldan azad edilən 213 min 178 hektar ərazi təmizlənilib. Ümumilikdə 201 min 265 ədəd mina və partlamamış hərbi sursat (PHS) aşkar edilərək zərərsizləşdirilib. Onlardan 141 min 793 ədədi PHS, 37 min 512 ədədi piyada əleyhi-

Ermənistanın mina terroru - Böyük Qayıdış üçün ciddi maneə!

nə mina (PƏM), 21 min 960 ədədi isə tank əleyhinə minadır (TƏM).

Xatırladaq ki, Ermənistan indiyədək Azərbaycana guya minalanmış ərazilərə dair səkkiz xəritə verib. Lakin sonradan məlum olub ki, bu xəritələr heç də dəqiq deyil və sadəcə, çaşqınlıq yaratmaq məqsədi daşıyır. Məsələn, postmüharibə dövründə ölkə ərazisində qeydə alınan mina partlayışlarının 55 faizindən çoxu Ermənistan tərəfindən təhvil verilən xəritələrdən kənar ərazilərdə olub. ANAMA isə bildirmişdi ki, həmin xəritələrin dəqiqliyi cəmi 25 faizdir. Bu isə bir daha Ermənistanın qeyri-səmimiyyətini, hələ də müharibə cinayətinin təşkilatçısı olduğunu təsdiq edən faktdır.

Ölkəmizdə ermənilərin mina terrorundan həlak olan və yaralananların sayına baxanda bir daha əmin olursan ki, bu ölkə sözün

protokolunun tələblərini kobud şəkildə pozub. Beynəlxalq konvensiyalara görə, piyada əleyhinə minaların tətbiq olunması qəti qadağandır və bu, cinayət hesab edilir. Lakin bu çərçivədə müvafiq beynəlxalq təşkilatlar Ermənistanın beynəlxalq hüquqazidd davranışlarının qarşısının alınması üçün heç bir addım atmayıblar. Nəticə etibarilə Ermənistanın hələ də minalanmış ərazilərin xəritələrinin ölkəmizə tam təhvil verməməsi mina qurbanlarının sayını artırır. Qeyd edək ki, piyadalar əleyhinə minaları qadağan edən «Landmine Monitor 2023» beynəlxalq təşkilatı 2023-cü ildə Cenevrədə nəşr etdiyi hesabatda Ermənistanı piyadalar üçün mina istehsal edən ölkələr siyahısına salıb. Bununla da hesabatda bir daha ölkəmizin 44 günlük müharibədən sonra Ermənistan tərəfindən Azərbaycan ərazilərinə minaların

həqiqi mənasında terrorçuluğu dövlət səviyyəsində həyata keçirir. Belə ki, 1991-ci ildən 2025-ci il iyunun 1-dək Azərbaycanda mina qurbanlarının sayı 3 min 400-dən artıqdır. Təəssüf ki, onlardan 362 nəfəri uşaq, 38 nəfəri qadındır.

İkinci Qarabağ müharibəsindən sonra, yeni 2020-ci ilin noyabr ayından 2025-ci il iyunun 1-dək olan müddətdə isə mina qurbanlarının sayı 398 nəfər təşkil edir. Onlardan 70 nəfəri həlak olub, 328 nəfəri müxtəlif dərəcəli bədən xəsarətləri alıb. Burada insanlığa xas olmayan müharibə cinayətlərinə də rast gəlinir. Xüsusilə hərbi obyektlərdən başqa, mülki əhalinin məskunlaşa biləcəyi yerlərə – yeni təmas xəttinin arxasında yerləşən yollara, qəbiristanlıqlara, mülki təyinatlı digər obyektlərə tələ xarakterli minalar yerləşdirilmişdir ki, bu da mina qurbanlarının sayının gündən-günə artmasına səbəb olur. Prezident İlham Əliyev çıxışlarında bu barədə deyib: « Bu gün Azərbaycanın üzləşdiyi mina təhlükəsi kütləvi qırğın silahlarının doğurduğu dəhşət ilə müqayisə oluna bilər. »

Bütün bunlara rəğmən demək olar ki, Ermənistan 1999-cu il Ottava Konvensiyasının piyada əleyhinə minaların istifadə edilməsini, istehsalını, yığılmasını və ötürülməsini qadağan edən bəndlərini, «Müharibə qurbanlarının müdafiəsi haqqında» 1949-cu il 12 avqust tarixli Cenevrə konvensiyasını, 10 oktyabr 1980-ci il «Hədsiz zərərli sayıla bilən və ya seçimsiz nəticələrə malik ola bilən müəyyən adi silah növlərinin istifadəsinə qoyulan qadağalar və ya məhdudiyyətlər haqqında» Konvensiyanın ikinci

daşınması və yerləşdirilməsi ilə bağlı əsaslı tələbləri öz təsdiqini tapmış olub.

Ölkəmiz beynəlxalq ictimaiyyətin diqqətini bu məsələyə cəlb etmək üçün çoxsaylı təşəbbüslərlə çıxış edib. Belə ki, Azərbaycanın təşəbbüsü ilə «Silahlı münaqişə zamanı mədəni sərvətlərin qorunması haqqında» 1954-cü il tarixli Haaqa Konvensiyasına Tərəf Ölkələrin 2023-cü ildə keçirilmiş 15-ci görüşündə «Minaların mədəni irsə təsiri» ilə bağlı qətnamə qəbul edilmişdir.

Qeyd edək ki, 2024-cü ilin mayın 30-da Zəngilanda Azərbaycan Respublikasının Minatəmizləmə Agentliyinin (ANAMA) və Birləşmiş Millətlər Təşkilatının İnkişaf Proqramının (BMT İP) birgə təşkilatçılığı ilə «Minaların ətraf mühitə təsirinin azaldılması: Təhlükəsiz və yaşıl gələcək üçün resursların səfərbər olunması» mövzusunda III beynəlxalq humanitar minatəmizləmə konfransı keçirilib. Konfransda 75 ölkədən 300-dən çox nümayəndə iştirak edib. İştirakçılar arasında bir sıra ölkələrin yüksək vəzifəli şəxsləri, BMT-nin baş ofisinin rəhbər heyəti, nüfuzlu beynəlxalq təşkilatların təmsilçiləri və müxtəlif ölkələrin minatəmizləmə mərkəzlərinin rəsmiləri, habelə ölkəmizdə akkredite olunmuş diplomatik nümayəndəliklərin vəzifəli şəxsləri də olublar. Konfrans çərçivəsində ANAMA və BMT-nin İnkişaf Proqramı arasında niyyət sənədi imzalanıb. Bu əlaqədar hadisə Azərbaycanın bu sahədə öz təcrübəsini oxşar problemlərlə üzləşən digər ölkələrlə bölüşməyinə də kömək edəcəkdir.

Elçin Zaman